

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

©2022 **КОНДРАТЕНКО Н. О., КРАСНОНОСОВА О. М., ПАПП В. В.**

УДК 330.55
JEL: R11; R12

Кондратенко Н. О., Красноносова О. М., Папп В. В. Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку регіонів України

У статті визначено проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку регіонів України на основі узгодження інтересів органів державної влади, представників бізнесу та суспільства. Відзначено, що існуючі підходи до вирішення соціальних та економічних проблем регіонів України не повною мірою відповідають сучасним вимогам та умовам існування територій і гальмують всі відтворювальні процеси, які б змогли забезпечити розвиток регіональної економіки. Виокремлено, що існуючі складні умови ведення бізнесу та політична ситуація загострюють проблеми диспропорцій регіонів країни. Наведено класифікацію регіонів України за рівнями та темпами економічного і соціального розвитку. Розраховано місця в рейтингу регіонів за критеріями економічного зростання. Відзначено бар'єри, які сьогодні існують на шляху економічного та соціального розвитку територій України. Зазначено, що за цих умов економіка регіонів України характеризується зниженням рівня фінансової забезпеченості розвитку через фінансово-економічну кризу, зменшення джерел додаткових (позабюджетних) фінансових ресурсів, несприятливий інвестиційний клімат і неефективну економічну політику органів місцевої влади. Визначено перспективи соціально-економічного розвитку регіонів України. Зазначено, що органам регіональної влади та представникам бізнесу необхідно звернути увагу на створення в регіонах фондових ринків, поява та розвиток яких будуть сприяти інвестиційній привабливості в різних сферах економічної діяльності. Зроблено висновок, що існуючі проблеми соціально-економічного розвитку регіонів України ставлять перед органами державної влади ряд питань щодо гармонійного зростання економіки всіх регіонів. Передусім це стосується: покращення якості життя населення, зниження смертності, підвищення рівня екологічної безпеки, розвитку пріоритетних галузей промисловості, підвищення конкурентоспроможності регіональних економічних систем. Запропоновані напрями та методи вирішення проблем соціально-економічного розвитку регіонів України нададуть нові можливості для налагодження стосунків між органами влади, бізнесом і суспільством на основі балансу спільних інтересів.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, регіон, регіональна політика, проблеми, перспективи.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 12.

Кондратенко Наталія Олегівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту і публічного адміністрування, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: 2123kondratenko@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3305-9570>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1770332/natalia-kondratenko/>

Красноносова Олена Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу макроекономічної політики та регіонального розвитку, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: krasnososova@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0863-3705>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1890821/olena-m-krasnososova/>

Папп Василь Васильович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму, Мукачівський державний університет (вул. Ужгородська, 26, Мукачево, 89600, Україна)

E-mail: pappww@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3749-7623>

UDC 330.55
JEL: R11; R12

Kondratenko N. O., Krasnososova O. M., Papp V. V. The Problems and Prospects of Socioeconomic Development of Regions of Ukraine

The article identifies the problems and prospects of socioeconomic development of the regions of Ukraine on the basis of coordination of the interests of the State authorities, representatives of business and society. It is noted that the existing approaches to solving social and economic problems of the regions of Ukraine do not fully meet the current requirements and conditions for the existence of territories and hamper all reproduction processes that could ensure the development of the regional economy. It is singled out that the existing difficult conditions of doing business and the present political situation aggravate the problems of disparities in the regions of the country. The classification of regions of Ukraine by levels and rates of economic and social development is provided. The places in the rating of regions according to the criteria of economic growth are calculated. The barriers that exist today on the path of economic and social development of the territories of Ukraine are specified. It is noted that under these conditions, the economy of the regions of Ukraine is characterized by a decrease in the level of financial security of development in consequence of the financial and economic crisis, a decrease in the sources of additional (extra-budgetary) financial resources, an unfavorable investment climate and ineffective economic policy of local authorities. The prospects of socioeconomic development of the regions of Ukraine are defined. It is noted that regional authorities and business representatives need to pay attention to the creation of stock markets in the regions, the emergence and development of which will contribute to investment attractiveness in various spheres of economic activity. It is concluded that the extant problems of socioeconomic development of the regions of Ukraine pose a number of questions to the State authorities regarding the harmonious growth of the economy of all regions. First of all, this concerns: improving the quality of life of the population, reducing mortality, improving the level of ecological safety, developing priority industry sectors, increasing the competitiveness of regional economic systems. The proposed directions and methods of solving the problems of socioeconomic development of the regions of Ukraine will provide new opportunities for establishing relations between the authorities, business and society on the basis of a balance of common interests.

Keywords: socioeconomic development, region, regional policy, problems, prospects.

Fig.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 12.

Kondratenko Nataliia O. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Management and Public Administration, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Marshala Bazhanova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: 2123kondratenko@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3305-9570>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1770332/nataliia-kondratenko/>

Krasnosova Olena M. – PhD (Economics), Associate Professor, Senior Research Fellow of the Department of Macroeconomic Policy and Regional Development, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: krasnosova@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0863-3705>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1890821/olena-m-krasnosova/>

Papp Vasyly V. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Management, Management of Economic Processes and Tourism, Mukachevo State University (26 Uzhhorodska Str., Mukachevo, 89600, Ukraine)

E-mail: pappww@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3749-7623>

Поліпшення економічної ситуації в Україні сьогодні можливе лише на основі комплексного розвитку регіональних соціально-економічних систем. Своєю чергою, вирішення проблемних питань і перспектив соціально-економічного розвитку регіонів України вимагає певних зусиль з боку як державної влади, так і представників бізнесу та суспільства, оскільки рівень конкурентоспроможності територій значною мірою визначає зростання економіки країни в цілому.

Розвиток України в останнє десятиліття відзначався посиленням ролі регіонів у загальній економічній політиці держави. Проблеми соціально-економічного розвитку регіонів країни та визначення перспектив і потенційних можливостей регіональних систем відповідно до європейських принципів розміщення продуктивних сил зумовлює необхідність ґрунтовного дослідження умов і методів вирішення зазначених питань на основі теоретико-методичних надбань минулого та сучасної теорії розвитку регіональної економіки.

Проблемам регіонального розвитку завжди приділялося багато уваги вченими-економістами, представниками різних наукових шкіл. Серед них: Б. Данилишин [1], С. Дорогунцов [2], М. Кизим [3], В. Семенов [4], Л. Чернюк [5] та багато інших.

Але ряд питань, пов'язаних із визначенням найбільш гострих проблем і реальних перспектив соціально-економічного розвитку регіонів України, не були опрацьовані достатньою мірою та потребують більш детального дослідження.

Метою статті є визначення проблем і перспектив соціально-економічного розвитку регіонів України на основі узгодження інтересів органів державної влади, представників бізнесу та суспільства.

У зв'язку із трансформацією національної економіки дуже гостро постають питання, пов'язані із розробкою нової регіональної політики та системи управління соціально-економічним розвитком територій. Ці питання повинні вирішуватися на теоретич-

них засадах розміщення продуктивних сил і базових принципах регіоналістики.

Відповідно до Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» [6] стимулювання розвитку регіонів має здійснюватися на таких засадах:

- ✦ збалансування загальнодержавних, регіональних і місцевих інтересів розвитку, визначення державою, з урахуванням пропозицій органів місцевого самоврядування, науково обґрунтованих пріоритетних напрямів регіонального розвитку;
- ✦ застосування програмно-цільового підходу до розв'язання проблем соціально-економічного розвитку, створення сприятливого інвестиційного середовища в регіонах;
- ✦ максимальне наближення послуг, що надаються державними органами та органами місцевого самоврядування, до споживачів цих послуг;
- ✦ концентрація на конкурсній основі коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, а також інших ресурсів з метою досягнення найбільш ефективного їх використання для цілей регіонального розвитку;
- ✦ співробітництво та взаємна відповідальність центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, наукових і громадських організацій та інших суб'єктів у виконанні завдань регіонального розвитку.

Рівновага в державі, її цілісність забезпечується за умов підвищення ролі та розширення прав і обов'язків регіонів у розвитку продуктивних сил. Тенденції розвитку регіональної політики сьогодні вимагають трансформації принципів розподілу регіональних ресурсів [7].

До основних документів, що визначають головні засади регіонального розвитку в Україні, належать:

- 1) державна стратегія регіонального розвитку України;

- 2) план заходів з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України;
- 3) регіональні стратегії розвитку;
- 4) плани заходів з реалізації регіональних стратегій розвитку;
- 5) інвестиційні програми (проекти), спрямовані на розвиток регіонів.

Сьогодні стає очевидним, що існуючі підходи до вирішення соціальних та економічних проблем регіонів України не повною мірою відповідають сучасним вимогам та умовам існування територій і гальмують всі відтворювальні процеси, які б змогли забезпечити розвиток регіональної економіки.

У кожній країні є регіони-лідери з більш високим економічним і соціальним потенціалом, які забезпечують розвиток і підвищення конкурентоспроможності всієї економіки країни. Регіони-лідери, як правило, мають високі показники економічного розвитку, такі як: валовий регіональний продукт, обсяги виробництва промислової продукції та продукції сільського господарства, обсяги інвестицій в основний капітал тощо і відрізняються наявністю високоорганізованого урбаністичного середовища життя [8].

І Україна, звісно, не є виключенням. Більше того, існуючі складні умови ведення бізнесу та політична ситуація лише загострюють проблеми диспропорцій регіонів країни.

Для ідентифікації проблемних територій існує класифікація регіонів України, що базується на рівнях економічного та соціального розвитку (рис. 1).

Враховуючи наведену класифікацію регіонів, виникає питання щодо оцінки соціального й еконо-

мічного розвитку. Але, передусім, вважаємо необхідним визначитися з існуючими найбільш гострими проблемами соціально-економічного розвитку регіонів України.

Як уже було зазначено раніше, диспропорції в розвитку регіонів значно гальмують зростання національної економіки і чинять деструктивний вплив на довіру населення до органів державної влади, оскільки нормативно-правова база не повною мірою відповідає вимогам сьогодення, а реформи, які очікують суспільство та представники бізнес-структур, проводяться не тими темпами, який би міг дати очікуваний економічний і соціальний ефект.

Існуючі проблеми соціально-економічного розвитку регіонів України ставлять перед органами державної влади ряд питань щодо гармонійного зростання економіки всіх регіонів. Насамперед це стосується: поліпшення якості життя населення; зниження смертності; підвищення рівня екологічної безпеки; розвитку пріоритетних галузей промисловості; підвищення конкурентоспроможності регіональних економічних систем.

Актуалізація питань державної регіональної політики в Україні стала закономірною відповіддю на значні соціально-економічні трансформації, що відбулися в регіонах останніми роками, на цілу низку суттєвих протиріч у взаємовідносинах центральних і регіональних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на всіх рівнях управління щодо розв'язання проблем регіонального та місцевого розвитку [10].

Ще однією важливою проблемою соціально-економічного розвитку регіонів України є відсутність

Рис. 1. Класифікація регіонів України за рівнями та темпами економічного та соціального розвитку [9]

зацікавленості бізнес-структур в інвестуванні соціальних регіональних проєктів, які б значно вплинули на рівень життя населення та конкурентоспроможність території. До того ж, іноземні інвестори теж дуже повільно інвестують навіть у проєкти, пов'язані із промисловим виробництвом, готельно-ресторанним бізнесом, будівництвом тощо. Така ситуація склалася в країні не вчора, і вона має серйозне правове та фінансово-економічне підґрунтя.

Однією з найбільших перешкод для інвестування в економіку України та безпосередньо її регіонів є корупція, незахищеність інвесторів та адміністративні бар'єри на шляху розробки та реалізації бізнес-проєктів. Тобто, інвестор дуже часто не отримує те, що він очікував.

З іншого боку, необхідно зазначити, що Україна завжди приваблювала і приваблює інвесторів стратегічним географічним положенням, кліматом, ресурсним і людським потенціалом. Більшість інвесторів на початковому етапі вважають, що можна на довгостроковій основі закріпитися на перспективному українському ринку збуту товарів і послуг та одержувати стабільний прибуток.

Хотілося б відмітити, що децентралізація створила можливості для економічного розвитку окремих територій, зокрема через залучення інвестицій. Але, слід враховувати, що добросовісні інвестори, які діють прозоро і з суто підприємницькими мотивами, обираючи країну вкладення капіталу, орієнтуються на рейтинги, які регулярно складають впливові міжнародні організації. Тому якщо звернутися до авторитетних міжнародних рейтингів, можна побачити, що протягом останніх десяти років Україна залишається на досить низьких позиціях за рівнем глобальної конкурентоспроможності [11].

Ситуація, яка склалася у світовій економіці та пов'язана із пандемією COVID-19 і політичною нестабільністю в багатьох країнах світу, свідчить, що головною рушійною силою будь-якого національного господарства є регіони, які за наявності якісної системи управління здатні вирішувати питання відтворення продуктивних сил і на місцях реалізовувати проєкти соціально-економічного розвитку.

Сьогодні регіональна економіка як наука, яка, до того ж, має велике прикладне значення для розвитку територій, має усувати просторові конфлікти інтересів, які чинять величезний негативний вплив на формування господарських зв'язків між регіонами та унеможливають використання ресурсного потенціалу нашої країни.

З огляду на політичну та економічну ситуацію в Україні можна впевнено стверджувати, що перерозподіл економічних ресурсів між регіонами, який домінує сьогодні в регіональній політиці, не дає очікуваного результату та має невеликий і тимчасовий економічний ефект.

Отже, регіональна політика має бути спрямована на комплексне використання всіх регіональних ресурсів на основі чесності та прозорості для бізнесу та суспільства. Досягти цього можна на основі використання системного підходу до формування та реалізації проєктів і програм у пріоритетних напрямках економічної діяльності, які мають бути спрямовані на підвищення конкурентоспроможності економіки регіонів та соціальної захищеності населення.

Щодо оцінки економічного зростання регіонів, то її доцільно проводити за такими основними критеріями: економічна ефективність; фінансова незалежність; інноваційно-інвестиційний розвиток і зовнішньоекономічна діяльність; розвиток малого та середнього бізнесу; розвиток ринку праці.

Так, за даними Міністерства розвитку громад і територій України розраховано місця в рейтингу регіонів за критеріями економічного зростання у 2020 р. (табл. 1).

Проаналізувавши дані табл. 1, можна звернути увагу на значну диференціацію регіонів за критеріями економічного зростання. Виходячи з цього можна відзначити, що деякі регіони маючи значний ресурсний потенціал і займають достатньо низькі позиції в рейтингу. Однією з причин такого становища є відсутність дієвих регіональних стратегій та ефективних систем управління на рівні регіональних органів влади та господарюючих суб'єктів.

Для сталого функціонування та розвитку в умовах глобалізації, зростаючих невизначеності та глобальної конкуренції регіони змушені переходити до стратегічного управління, основними інструментами якого є: місія регіону, сценарій розвитку, концепція розвитку, соціально-економічне прогнозування, цільові комплексні програми та механізм реалізації цілей регіонального стратегічного управління [12].

Оскільки економічний розвиток регіонів значно впливає на соціальні параметри життя населення, вважаємо доцільним визначити бар'єри, які сьогодні існують на шляху економічного зростання територій України. До них належать:

- ✦ невідповідний спосіб фінансування економічного розвитку (низький рівень інвестицій, низький рівень використання зворотних і безповоротних джерел інвестування);
- ✦ відсутність методичного забезпечення стратегій і програм залучення інвестицій;
- ✦ несприйняття органами регіональної влади існуючих умов ведення бізнесу;
- ✦ відсутність рівних умов і можливостей заняття підприємництвом;
- ✦ низький рівень якості трудових ресурсів і відтік кваліфікованих кадрів за кордон;
- ✦ відсутність дієвих регіональних програм щодо енерго- та ресурсозбереження;
- ✦ недосконалість існуючої системи державно-приватного партнерства (ДПП).

Рейтинг регіонів за критеріями економічного зростання

Регіон / область	Економічна ефективність	Фінансова незалежність	Інноваційно-інвестиційний розвиток і ЗЕД	Розвиток малого та середнього бізнесу	Розвиток ринку праці
Вінницька	1	6	17	16	7
Волинська	21	25	2	17	23
Дніпропетровська	3	4	7	22	3
Донецька	18	3	15	25	24
Житомирська	14	13	20	15	14
Закарпатська	23	23	9	10	22
Запорізька	5	21	10	23	16
Івано-Франківська	15	14	21	19	10
Київська	4	2	6	13	1
Кіровоградська	11	16	3	3	15
Луганська	25	5	23	24	25
Львівська	13	8	12	11	8
Миколаївська	8	11	5	20	5
Одеська	19	19	18	9	9
Полтавська	7	7	8	21	19
Рівненська	10	17	25	14	13
Сумська	22	18	14	12	17
Тернопільська	16	10	22	8	20
Харківська	17	9	11	2	6
Херсонська	9	24	4	6	21
Хмельницька	24	12	24	5	11
Черкаська	6	20	16	18	4
Чернівецька	12	22	19	4	12
Чернігівська	20	15	13	7	18
м. Київ	2	1	1	1	2

Однією з вагомих проблем соціально-економічного розвитку є соціально-політичні та культурні бар'єри, які сьогодні перешкоджають регіональній економіці в цілому. До них можна віднести:

- 1) дефіцит громадянських і суспільних цінностей;
- 2) відсутність ефективної системи управління з боку органів регіональної влади;
- 3) відсутність результатів поглибленого аналізу проблем регіонального розвитку в усіх сферах життя суспільства (підкріплених обґрунтованими результатами);
- 4) відсутність забезпеченості особистих потреб людини через сприяння її соціальної інтеграції;
- 5) низький потенціал кооперації (низький рівень співробітництва органів місцевого самоврядування з державними та приватними установами);
- 6) відсутність соціальної довіри населення та недовіра до органів регіональної влади та місцевого самоврядування.

Сьогодні трансформації продуктивних сил, не-ефективне використання наявного ресурсного потенціалу регіонів країни та наслідки світової фінансової кризи вимагають системного підходу до регулювання соціально-економічного розвитку регіонів та визначення його перспективних напрямів. За цих умов економіка регіонів України характеризується зниженням рівня фінансової забезпеченості розвитку через фінансово-економічну кризу, зменшення джерел додаткових (позабюджетних) фінансових ресурсів, несприятливий інвестиційний клімат і неефективну економічну політику органів місцевої влади.

Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів є найважливішим аспектом досягнення певних результатів щодо підвищення рівня економічного зростання території на основі координації всієї системи фінансових відносин щодо розподілу та використання фінансових ресурсів.

Удосконалення формування фінансової бази регіону можна проводити за такими напрямками:

1. Розробка методичного забезпечення програмування та освоєння фінансових ресурсів території.
2. Формування на державному рівні сучасної системи міжбюджетних відносин в Україні, яка б відповідала європейським стандартам.
3. Розробка та реалізація моделі соціально-економічних інтересів регіону на основі розвитку пріоритетних сфер виробництва продукції та послуг.

Щодо перспектив соціально-економічного розвитку регіонів України, то вони можуть бути реалізовані за таких умов:

- ✦ створення сприятливого бізнес-клімату в регіоні для розвитку та розширення малого та середнього бізнесу на основі законів і принципів підприємництва;
- ✦ створення певних соціальних умов для населення регіону як основного ресурсу розвитку території та фактора виробництва;
- ✦ забезпечення ефективного функціонування всіх типів підприємств (за видами економічної діяльності та формами власності);
- ✦ розвиток і нарощування виробничих потужностей великих промислових підприємств на території регіону – як державної, так і акціонерної форм власності;
- ✦ забезпечення доступу регіональної та місцевої влади до фінансових ринків і кредитних ресурсів;
- ✦ раціональне використання коштів місцевих бюджетів як фінансової бази місцевого самоврядування;
- ✦ упровадження новітніх інформаційних технологій і сучасних методів вирішення соціально-економічних проблем розвитку територій.

Органам регіональної влади та представникам бізнесу необхідно звернути увагу на створення в регіонах фондових ринків, поява та розвиток яких будуть сприяти інвестиційній привабливості в різних сферах економічної діяльності.

Таким чином, реалізація запропонованих напрямів і методів вирішення проблем соціально-економічного розвитку регіонів України дозволить задовольнити потреби населення, надасть новий поштовх для формування та запровадження власних проєктів і програм підприємствам пріоритетних видів економічної діяльності на основі балансу інтересів органів державної регіональної влади, представників бізнес-структур і суспільства.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження зроблено висновок, що існуючі проблеми соціально-економічного розвитку регіонів України ставлять перед органами державної влади ряд питань щодо гармонійного зростання економіки всіх регіонів. Перш за все це

стосується: поліпшення якості життя населення, зниження смертності, підвищення рівня екологічної безпеки, розвитку пріоритетних галузей промисловості, підвищення конкурентоспроможності регіональних економічних систем.

Запропоновані напрями та методи вирішення проблем соціально-економічного розвитку регіонів України нададуть нові можливості для налагодження стосунків між органами влади, бізнесом і суспільством на основі балансу спільних інтересів.

Перспективою подальших досліджень є розробка методичного підходу до оцінки перспектив соціально-економічного розвитку регіону. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Данилишин Б. М. Проблемы и приоритеты регионального развития Украины. *Економіка України*. 2005. № 12. С. 89–90.
2. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: підручник / за заг. ред. С. І. Дорогунцова. Київ: КНЕУ, 2005. 988 с.
3. Кизим М. О., Белікова Н. В., Беккер М. Л. Науково-методичне забезпечення вирішення проблемних ситуацій в регіонах України. *Проблеми економіки*. 2021. № 2. С. 70–85. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-2-70-85>
4. Семенов В. Ф. Регіональна економіка: навч. посіб. Київ: Леся, 2008. 595 с.
5. Регіонально-просторові економічні системи України: методологія і сучасна практика формування: монографія / Л. Г. Чернюк, М. І. Фащевський, Т. В. Пепа та ін. Київ; Черкаси, 2011. 423 с.
6. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» (зі змінами) від 08.09.2005 р. № 2850-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text>
7. Кондратенко Н. О. Теоретико-методологічні засади стратегії ресурсозбереження у регіональних економічних системах: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.05. Київ, 2010. 38 с.
8. Красносопова О. М., Олійник А. Д. Регіони-лідери в економічному просторі країни: конкурентні переваги та соціальні проблеми. *Проблеми економіки*. 2011. № 3. С. 52–55. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2011-3_0-pages-52_55.pdf
9. Крупа О. М. Державна підтримка і стимулювання розвитку проблемних регіонів на основі цільових програм: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03. Харків, 2011. 20 с.
10. Гончаров Ю. В., Дворецький А. О. Проблеми регіональної політики в Україні. *Економіка та держава*. 2017. № 2. С. 19–21. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2017/7.pdf
11. Гонта О. Проблеми диспропорційності економічного зростання національного господарства України та її окремих регіонів. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2018. № 2. С. 57–63. DOI: 10.25140/2411-5215-2018-2(14)-57-63
12. Шеховцева Л. С. Стратегическое целеполагание региона как субъекта развития. *Региональная экономика: теория и практика*. 2008. № 19. С. 58–66.

REFERENCES

- Cherniuk, L. H. et al. *Rehionalno-prostorovi ekonomichni systemy Ukrainy: metodolohiia i suchasna praktyka formuvannia* [Regional-spatial Economic Systems of Ukraine: Methodology and Modern Practice of Formation]. Kyiv ; Cherkasy, 2011.
- Danilishin, B. M. "Problemy i priority regionalnogo razvitiya Ukrainy" [Problems and Priorities of Regional Development of Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 12 (2005): 89-90.
- Honcharov, Yu. V., and Dvoretzkyi, A. O. "Problemy rehionalnoi polityky v Ukraini" [Problems of Regional Policy in Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 2 (2017): 19-21. http://www.economy.in.ua/pdf/2_2017/7.pdf
- Honta, O. "Problemy dysproportsiinosti ekonomichnoho zrostantia natsionalnogo gospodarstva Ukrainy ta yii okremykh rehioniv" [Problems of Disporporation of Economic Growth of the National Economy of Ukraine and Its Regions]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 2 (2018): 57-63.
DOI: 10.25140/2411-5215-2018-2(14)-57-63
- Kondratenko, N. O. "Teoretyko-metodolohichni zasady stratehii resursozberezhennia u rehionalnykh ekonomichnykh systemakh" [Theoretical and methodological principles of resource conservation strategy in regional economic systems]: *avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk : 08.00.05*, 2010.
- Krasnonosova, O. M., and Oliinyk, A. D. "Rehiony-lidery v ekonomichnomu prostori krainy: konkurentni perevahy ta sotsialni problemy" [Regions-Leaders in Economic Space of Country: Competitive Edges and Social Problem]. *Problemy ekonomiky*, no. 3 (2011): 50-55. https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2011-3_0-pages-52_55.pdf
- Krupa, O. M. "Derzhavna pidtrymka i stymuliuвання rozvytku problemnykh rehioniv na osnovi tsilyovykh prohram" [State Support and Stimulation of Development of Problem Regions on the Basis of Target Programs]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.03*, 2011.
- Kyzym, M. O., Bielikova, N. V., and Bekker, M. L. "Naukovometodychne zabezpechennia vyrishennia problemnykh sytuatsii v rehionakh Ukrainy" [Scientific and Methodological Support for Solving Problematic Situations in Ukraine's Regions (on the Example of the Kharkiv Region)]. *Problemy ekonomiky*, no. 2 (2021): 70-85.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-2-70-85>
- [Legal Act of Ukraine] (2005). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text>
- Rozmishchennia produktyvnykh syl i rehionalna ekonomika* [Location of Productive Forces and Regional Economy]. Kyiv: KNEU, 2005.
- Semenov, V. F. *Rehionalna ekonomika* [Regional Economy]. Kyiv: Lesia, 2008.
- Shekhovtseva, L. S. "Strategicheskoye tselepolaganiye regiona kak subekta razvitiya" [Strategic Goal-setting of the Region as a Subject of Development]. *Regionalnaya ekonomika: teoriya i praktika*, no. 19 (2008): 58-66.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>